

קרבן

בין נסכי כנע. שהוא בן שנה לנסכי איל שהוא בן שתי שנה: **ס"ז כנע יעשה לשור האחד**. כל נסכי שור אחד בן ושור בן יומיו קרוי שור ורש"י במנחות פי' דמיתורא דלשון קדריש שבכר מביי והקריב על בן הצקת מנחה וכן דריש בבבלי והכאן י"ל: **ס"ז או לאיל הא'**. כיון שהוא איל כל נסכיו אחד בן בין זקן או שהוא בין י"ג עד: **ס"ז או לא שם כנענים**. כל זה שם כנענים שוות הם כנענים: **בין נסכי גדי**. קטן למיש גדול: **הגוע עלמך**. ופרקי הגוע עלמך שהנעטו עד שיבוא היום ההוא בשבת הבאה ומאיל מהני כמבואר עליו שם היום: **ומשני שם שממר**. של אותו שנה נמי היה כמבוא עליו: **ופריך הגוע עלמך**. שימתין חצי שנה עד שיבוא זמן המשמר שנית: **ומשני**

ריב"ב

בתני' לשות חדרים. חדרים שיש להם שתי פתחים על שם שנייהם בני טובים מתפרנסין ממנה כחשאי בלנעם שלא יתביישו: **כלי שמאלו** זו לורך **דק הבית מניחין אוסר**. לבד"ה: **ירושלמי** מני קדשי מוצב מוילאין את הראוי לכן מקדשי דק הבית ואין קדשי בהיצ' מוילאין את הראוי לכן מקדשי דק הבית מוצב. והמתנין כלי שמאלו זו לורך לבדק הבית מניחין אותו והשאר נמכרין ודמיאין וטולין ללשכת דק הבית **ס"ז** אומן שהקדישו לקדשי מוצב הקדישו וקמיה דמיתורא וטולין ללשכת דב"ה^(א) כלומר בשעה שהקדישו עיקר קדושתן לב"ה:

תקלין חדרתין

הכתוב כי' דכנש שערין א' ואיל כי' עשויים: **ס"ז כנע יעשה לשור האחד**. דעין גדול בין קטן נסכי שור א' ומהא דשור בן יומיו קרוי שור כדכתיב שור או כשז או עו כי יולד: **או לאיל למה נאמר**. והלא כבר נאמר או לאיל מעשה מנחה: **סז שנה**. הוא כנע בן שנתיים הוא איל: **לן שנה**. שיהיה נסכיו יומר: **ס"ז או לאיל** מרביאא לשמיעין. א"ר מנחם שקרוי איל הכל אחד בן שנתיים וכן ג': **או לאיל למה נאמר**. והלא כבר נאמר או לאיל למה נאמר או לאיל למה נאמר: **כנעם**. נקבה דכנשים: **רחל**. נקבה דעדים: **ס"ז או גו'**. מרביאא: **או עשוי**. והלא עשוי ככלל ככשים א' גדי. היינו צבורים: **סז**. זקן: **ג' לוגין**. הוא דריעית שהיה בשעות האחרת שיעור יום או הכתוב במזמור: **סז ומשני שהיה כתוב שם** המשמר ובשעות האחרת שהיה חזר ולא יהיה יכול להמלוות: **ופריך** הרי יכול להמלוות עד שחצות הלילה או המשמר וכן היום: **ומשני שם יום ושבת וחדש סכוב**. שלא שייך שימתין זמן הרבה עד שיתערך כך: **בתני' לשכת חשאי**. על שם שנותנין לתוכה כסתר והמפרנסים ממנה וטולין כסתר: **לנשכס דב"ה**. ללשכת שנותנין בתוכה כי' **גמ'** לאחורין. משני שהיו מתביישים לקבל מיד הבאית ומן להם מה שנתן שהוא לא היה צריך: **מטעין** לשון לנו: **מטעין** ממה שהיה טול: **מלח**. דקדק: **גמל**. פסול מתן כסתר שלא לבניש המתקבלים וכמ"ש טב דלא יביעה כי' **לא פסיג**. וביטולו מן החרמות ואחריו אל לא פ"ח ימדי בלילה: **מתן כסתר**. חזק כל כומתי בלמכתי בלילה ושלמי מזהו איתן ויחזקין ויפטר שפיסה אף: **שהוא מסתכל במלואו**. בהשכל וזמנה שלא יהיה זה איהו פחיתות: **מטעין** כי' ירועה ממקום אחר. דכתיב בית וסון נתלת אבות. ובספסוק או כנון או שירי מנכסיו ירושתו ממקום אחר להתפרנס מהאחרים והמספיעים להם כאבותיו שהספיעו: **סז**. טול **מלח** פורע. דלמחר בשבת (קא) כי' יתאבל עמיה אקדים ליה ירפאת כי' היכי דליקטתו לבנין כי' גבלתו של שחור בנעום כי' שאלו הוא לא בא בזה בזה או בן בנו ואחריו כמ"ר הקדיש עושה ביומנת מוריש לזה ומעשיו לזה ו"ש ואחת פורע ביומנת אחרים: **מן הדוה נסכי כו'**. כדי שלא יסבור כפסותו שהוא צ"ח וילטער כמ"ש ברש"י ע"ז צ"ח ע"כ כי' **איש** הוי סבין בינוניו בינוניו יקנים: **מנין** שיש שאלו **ר' עשה** ר' דגריסקא הירושל' כל מונומתי או אלס קליבין מ"ר"ה ועד יו"ה"כ ויהי דעתם בזה שמר"ה ועד יו"ה"כ הוא קלבת מונום לכל השנה ולכן עד יו"ה"כ היו נטולין שיעדין לא נקבל להם מתורם ורשות בידם לנטול משא"כ אחר יו"ה"כ שבכר נקבל להם פרנסתם כלל לא השנה מההנהיה שהיה בידם ולא היו ירושים לנטול והיו דשאלו לא נקבל על כל השנה אללנו בכר: **זכס עמי**. עשה עמי דקדק והוא יומר מזה מזה שבטל הבית עושה שם העני העני עושה עם בעל הבית שנאמר וסם האיש אשר עשיתי וגו': **אל** פ"ל. מנעבן זו וקנה כל חילופה בשר: **ואכל**. בשר שור ומת: **להרוגו של נחמיה**. שאילו נתן לו בשר תרנגולת שהרגלו היה כי' **נחום איש גס** זו. קוניה זו חיתומתו כבבלי בנח' תענית (א) ובאן יומר מדוקדקת: **גס** זו. שהיה אומר על כ"ד גס זו לנעוה: **דורון**. כבבלי מפורש משא ג' תמוריס ומלכל ומשקה ומגדים: **מונח שחין א'**. שהיה נחלה לעין חורבן גדול ומל: **זכס עמי**. לא אחר מתורבתו לזה מלך אלס עושה עמי נחמיהק יל ואלה הפלוג בשמח כההוא למלך לקמיה דבנימין הגדיק ואיל היה הם וטולין סכנתם מיתה שדורא היה מודר ליתן מתק ועתה שבת בחיורתי ימן לו ומשם כבוד תמיו היה יומר מזה מזה שבטל הבית עושה שם

העני העני עושה עם בעל הבית שנאמר וסם האיש אשר עשיתי וגו': **אל** פ"ל. מנעבן זו וקנה כל חילופה בשר: **ואכל**. בשר שור ומת: **להרוגו של נחמיה**. שאילו נתן לו בשר תרנגולת שהרגלו היה כי' **נחום איש גס** זו. קוניה זו חיתומתו כבבלי בנח' תענית (א) ובאן יומר מדוקדקת: **גס** זו. שהיה אומר על כ"ד גס זו לנעוה: **דורון**. כבבלי מפורש משא ג' תמוריס ומלכל ומשקה ומגדים: **מונח שחין א'**. שהיה נחלה לעין חורבן גדול ומל: **זכס עמי**. לא אחר מתורבתו לזה מלך אלס עושה עמי נחמיהק יל ואלה הפלוג בשמח כההוא למלך לקמיה דבנימין הגדיק ואיל היה הם וטולין סכנתם מיתה שדורא היה מודר ליתן מתק ועתה שבת בחיורתי ימן לו ומשם כבוד תמיו היה יומר מזה מזה שבטל הבית עושה שם העני העני עושה עם בעל הבית שנאמר וסם האיש אשר עשיתי וגו': **אל** פ"ל. מנעבן זו וקנה כל חילופה בשר: **ואכל**. בשר שור ומת: **להרוגו של נחמיה**. שאילו נתן לו בשר תרנגולת שהרגלו היה כי' **נחום איש גס** זו. קוניה זו חיתומתו כבבלי בנח' תענית (א) ובאן יומר מדוקדקת: **גס** זו. שהיה אומר על כ"ד גס זו לנעוה: **דורון**. כבבלי מפורש משא ג' תמוריס ומלכל ומשקה ומגדים: **מונח שחין א'**. שהיה נחלה לעין חורבן גדול ומל: **זכס עמי**. לא אחר מתורבתו לזה מלך אלס עושה עמי נחמיהק יל ואלה הפלוג בשמח כההוא למלך לקמיה דבנימין הגדיק ואיל היה הם וטולין סכנתם מיתה שדורא היה מודר ליתן מתק ועתה שבת בחיורתי ימן לו ומשם כבוד תמיו היה יומר מזה מזה שבטל הבית עושה שם העני העני עושה עם בעל הבית שנאמר וסם האיש אשר עשיתי וגו': **אל** פ"ל. מנעבן זו וקנה כל חילופה בשר: **ואכל**. בשר שור ומת: **להרוגו של נחמיה**. שאילו נתן לו בשר תרנגולת שהרגלו היה כי' **נחום איש גס** זו. קוניה זו חיתומתו כבבלי בנח' תענית (א) ובאן יומר מדוקדקת: **גס** זו. שהיה אומר על כ"ד גס זו לנעוה: **דורון**. כבבלי מפורש משא ג' תמוריס ומלכל ומשקה ומגדים: **מונח שחין א'**. שהיה נחלה לעין חורבן גדול ומל: **זכס עמי**. לא אחר מתורבתו לזה מלך אלס עושה עמי נחמיהק יל ואלה הפלוג בשמח כההוא למלך לקמיה דבנימין הגדיק ואיל היה הם וטולין סכנתם מיתה שדורא היה מודר ליתן מתק ועתה שבת בחיורתי ימן לו ומשם כבוד תמיו היה יומר מזה מזה שבטל הבית עושה שם

אלו הן הממונים פ"ה שקלים

הערה

מו.

מסורת הש"ס

(א) ירושל' פאה פ"ח הל"מ, (ב) ויקי"ר פי' (ג) ע"י כמבוא (ד) מע"כ כא, (ה) יבואן, (ו) נראה דחסר כאן וי"ל ומשני כתי ממניחין לורך דק הבית כלומר בשעה שהקדשו וכו' כל"ל ור"ל דהירושלמי משני דממני' מיירי דעיקר קדושתן היה לב"ה.

עין משפט
נר מצוה
יח א מיי פירק ב מעריסן
הלייב ופי' ממני' הל"א:
יח ב טושי"ע יו"ד סי' רמט סט"ו:

נוסחת הבבלי
(א) הגוע עלמך (שחירות אומן היום ממש) כו':
(ב) נמכרין דמיתורא וטולין ללשכת דק הבית:
(ג) דר' אשפיעל (וזי) דעין כי' הוי נטעין כו' דל"י למינכס והוא כי' דמקן אכסחיה דהוא ישיב מן דלתי לאחרינן כו' אריי אשבי משכיל אל דל אשבי נחמן כו' זה המשכיל כדקדק כי' נטעין ישיב ליה במתנתא א"ר חייא בר אבא כי' למימר רשותא גבן כו':
(ד) טומיתא מחיל ומיטיל קופי אכל קופי וזמית כו' וזה עמי א"ל כי' עינים דלא חמין קי' יספתמן כו' סליק ריש לבקרו ליה א"ל כי' אורחין לא פליק לבניה לנמשא כי' חמי מיתפסין מן דחמא ולא מיתממי אמר ליה כי':

(א) הגוע עלמך (שחירות אומן היום ממש) כו':
(ב) נמכרין דמיתורא וטולין ללשכת דק הבית:
(ג) דר' אשפיעל (וזי) דעין כי' הוי נטעין כו' דל"י למינכס והוא כי' דמקן אכסחיה דהוא ישיב מן דלתי לאחרינן כו' אריי אשבי משכיל אל דל אשבי נחמן כו' זה המשכיל כדקדק כי' נטעין ישיב ליה במתנתא א"ר חייא בר אבא כי' למימר רשותא גבן כו':
(ד) טומיתא מחיל ומיטיל קופי אכל קופי וזמית כו' וזה עמי א"ל כי' עינים דלא חמין קי' יספתמן כו' סליק ריש לבקרו ליה א"ל כי' אורחין לא פליק לבניה לנמשא כי' חמי מיתפסין מן דחמא ולא מיתממי אמר ליה כי':

הגהות הגר"א
[א] ויש גורסין רשותא גבן ועוד חלופי גרסאות ועי' ביפ"מ סוף מס' פאה:

תורה אור השלם
1. בקבא יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או לעזים:
בבביר טו יא **2**. לא חסיג גבול רעך אשר גבולו ראשונים בגבולתך אשר תחבל בארץ אשר י' אלהיה נתן לך לרשתה:
בבביר ט"ד **3** מתן בפתר יכפה אף ויחדו בחזק עצה:
משלי כא די **4**. אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטוהו י':
החלים מא ב

והממפרנסים ממנה וטולין כסתר: **לנשכס דק הבית**. שנותנים בה כל קדשי דק הבית: **גמ' הוון פרינסין**. היו גבולי דקדק: **והוא ישיב ליה**. לאחרים שהיו העניים מתביישים לקבל מהגבול: **מלויין עליו**. מדברין בו ואמרו שאינו צריך ליעטול דקדק וטול: **מן דדמך**. שכמת דבריו ומלאו שלא נהנה ממנה שקיבל אלס היה נותן לאחרים: **הוא מפליג וכו'**. היה מחלק דקדק גבולה ומוילעה אלל העניים שלא לביישן: **חד ומן**. פעם אחת פגע בו שר של רוחות ואיל' לא כן למדנורו דעניו לא חסיג גבול רעך ולילה גבול של רוחות ליתן ואין לבני אדם ללאת או: **מתן כסתר יכפה אף**. ויילאמו וזו כדי ליתן דקדק כסתר ראוה הוא שחיתור עממו מפניו: **והוא**. הרות ממילא ממנו ולא יכפהו: **ובכר מלפניו**: **וזו מסתכלת** במה: **לדקדק האילך** לעשותה שלא יתבייש העני: **טול ואחס פורע**. כשהקבל ירושק: **ה"א א"ל יסא קי' במתנה אר"ח בר אלא וכו'**. וה"פ והוא א"ל אם לא יהיה לך לשלם הרי הוא לך במתנה כי' היה חושש אולי יתאמץ העני לפרוע לו כי כשראה שלא נפלגו לו ירשע או כדי שלא יהיה לעני כבול לפי דעתו: **איהו הוה סבין וכו'**. היו וקנים בימיו כל מה שהיו נותנין להם מר"ה עד יו"ה"כ היו מקבלין ומשם ואילך לא היו מקבלין: **איהו דשקן גבן**. מה שאנו לייכין לכל השנה כבר הוא אללשו שהיו נותנין להם בימיהם אלו די פרנסתן לכל השנה כך י"ל והיפה מלראש פי' בזה פירושים דחוקים: **זכס עמי**. עשה עמי דקדק ומן לו תרנגולת מלח: **ה"א א"ל לא קי' טימיתא** וזיל זקין קופי. וה"פ הא לך מטבע זו וקנה לך בשר: **ואכל**. בשר שור ומת: **להרוגו של נחמיה**. שאילו נתן לו בשר תרנגולת שהיה רגיל בו היה כי' **א"ל מיתור**. כשחזור יתן לו לאכול: **אמר**. לנגד המה עניו שראו אותו ולא קבלוהו יהיו סתומין: **ידים**. שלא פסדו עמון ליתן לעמי יתקטעון: **רגלים**. שלא ראו לקראתך ליתן לך שכר: **ומעשיו כן**. ועמלה זו כך בעיניו א"ל מחוס ולמה אתם מנעטין ביסורין דקדמתין אזי לי: **הוא רביה דבריה**. ממנו של בנו היה סגי נהור והיה רגיל לאכול עם רבי הושעיא בכל יום: **חד ומן וכו'**. פעם אחת היה לו לרבי' אורחיס ולא קרא לבני נהור שאכל עמו: **בנמשא**. לערב: **א"ל** ר"ה לא יעשונו לאדוני עני שלא וזמנתי שתאכל עמי יהיה עני שחי אורחיס אללי ואחרתי שלא ללול כדכדוך שיביישוך הלכן לא אללתי עמך יום הזה: **א"ל אספס פיוסם**. למי שנראה ואינו רואה אותו כשראה ואינו נראה והוא הקדש יקבל פיוסך ומפתלך: **א"ל** מ"ל הא לבנין כן: **מלראש**. מערבא דלראש: **דלראש**. נכנס סגי נהור לעירו וישכ רלש"י למטה ממנו שיאמרנה בבדידות אילו לא היה סגי נהור או בגבול רבא לא היה ראש"י וישכ למטה ממנו ועשו לו פרנסה ודקדק יל כל כך: **ואלי עמי**. והספכל סגי נהור או על ראש"י הא תפלה: **דלמא**. מעשה: **הוון מטעין**. כבתי כנסיות: **כמס** **מחון** שיקעו אבנים ככל: **שס** גזו כתי כנסיות אלס למשלה: **כמה נפשוש** שיקעו כננין הוה. וכי לא היו בני אדם שיעקשו כמורה והיה ראוי להוליא ממנו או עליהם לפרנסתם ונראה שהיה ידוע לר' הושעיא שהיו עניים בני תורה בזמן ההוא שביטלו מורשתם והיו הפרנסה והיה ראוי לאבטוהו של ר' חמא לפרנסם ולא יקפדו על הניזון של בנין כה"נ: **ענה**. אלו

רביה דבריה חד סגי נהורא והוה יליף אכול עימיה בכל יום חד זמן הוה ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה ברמשא סליק לגביה א"ל לא יכעוס מרי עלי בגיין דהוה לי אורחין יומא דין דאמית דלא ליביוו ביקרא דמרי יומא דין בגין כן לא אכילית עם מרי יומא דין א"ל אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי דר' חזמי ולא מתחמייים יקבל פיוסך א"ל הא בנא לך א"ל מר"א בן יעקב עזאל חד דסגי נהורא לקרתייה ר"ה ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה דיימוין דאילויה דהוה בר גשא רבא לא יתב ליה ר"א בן יעקב לרע מיניה עבדין ליה פרנסה דאיקר אמר לון מהו הכין אמרון ליה ר"א בן יעקב יתב לרע מינך וצלוי עליי הדא צלותא אתה נמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי גיבול יתך חסד: **(דלמא)** רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיא **(רבה)** הוון מטעין באילין בנישאת דלוד א"ר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממן שיקעו אבתי כאן אמר ליה כמה נפשות שיקעו אבותיך כאן ב"לא היה אית בני נש דילעון באורייתא רבי אבון עבר אילין תרעיה דסדרא

לא אשעיא אורחין ולא אכל עמו: **לא יכעוס**. לא יתעם לאדוני עלי: **דלא ליכוז**. שלא יבזו כבודך שאינם מכירים אותך: **מנא לך**. מאי ברנחא שאול דרך חמיה: **דלראש**. לא היה סגי נהור או בגבול רבא לא היה ישיב רבי אלעזר בן יעקב למטה יענוה בשכור על המדש כפי עמך שהיו גרילים שני אלס ליתן לו: **א"ל**. רבי אלעזר בן יעקב שני למטה ממנו: **ואלי** רבי התפלה הסגי נהור עלי: **גמלח חסד**. שיכר למטה הימנו: **שקעו אבנים**. שבת כמי כנסיות אלס: **כמה נפשוש כו'**. וכי לא היו בני אדם שיעקשו אומם שיעקשו כמורה:

^[1] ירושל' פאה פ"ח הל"מ, (ב) ויקי"ר פי' (ג) ע"י כמבוא (ד) מע"כ כא, (ה) יבואן, (ו) נראה דחסר כאן וי"ל ומשני כתי ממניחין לורך דק הבית כלומר בשעה שהקדשו וכו' כל"ל ור"ל דהירושלמי משני דממני' מיירי דעיקר קדושתן היה לב"ה.

עין משפט
נר מצוה
יח א מיי פירק ב מעריסן
הלייב ופי' ממני' הל"א:
יח ב טושי"ע יו"ד סי' רמט סט"ו:

נוסחת הבבלי
(א) הגוע עלמך (שחירות אומן היום ממש) כו':
(ב) נמכרין דמיתורא וטולין ללשכת דק הבית:
(ג) דר' אשפיעל (וזי) דעין כי' הוי נטעין כו' דל"י למינכס והוא כי' דמקן אכסחיה דהוא ישיב מן דלתי לאחרינן כו' אריי אשבי משכיל אל דל אשבי נחמן כו' זה המשכיל כדקדק כי' נטעין ישיב ליה במתנתא א"ר חייא בר אבא כי' למימר רשותא גבן כו':
(ד) טומיתא מחיל ומיטיל קופי אכל קופי וזמית כו' וזה עמי א"ל כי' עינים דלא חמין קי' יספתמן כו' סליק ריש לבקרו ליה א"ל כי' אורחין לא פליק לבניה לנמשא כי' חמי מיתפסין מן דחמא ולא מיתממי אמר ליה כי':